viure als pirineus

Viure als Pirineus, 03/08/20

Tere Junoy, la primera dona cerdana conductora d'autocar

Els seus inicis com a conductora van causar curiositat i sorpresa a Cerdanya, era una gran novetat veure una dona al volant d'un vehicle d'aquelles dimensions carregat de canalla.

A Cerdanya la coneix tothom. Ha estat trenta-cinc anys, amunt i avall, portant i recollint canalla a les escoles. S'ha jubilat als seixanta-sis, es trobava bé i encara se'n troba, i si no hagués estat per tot això de la covid, encara hauria continuat fent el transport a la demanda, *però vaig pensar que no calia exposar-se*, assegura **Tere Junoy Patau**, la primera dona cerdana conductora d'autocar.

Tere Junoy és nascuda a Barcelona i els seus pares també, però els padrins eren d'aquí, els uns de Tartera i els altres de Llívia. Tant els paterns com els materns se'n va anar a Barcelona a guanyar-se la vida i van muntar una vaqueria. Barcelona tenia els últims anys de la postguerra unes 700 vaqueries que sumaven uns 10.000 caps de bestiar. Tere Junoy encara recorda les vaques a la vaqueria dels avis materns, al carrer de Floridablanca. Va ser precisament a través del *Gremi de vaquers* que els seus pares es van conèixer. A partir dels cinc anys, cada estiu pujava amb la família a Cerdanya, a estiuejar, llavors en deien veranejar. *Ens hi estàvem des de Sant Joan fins a la Mercè, primer a Estavar, en una caseta vella que els meus pares van arreglar una mica, i després a Llívia*, explica. El pare de Tere Junoy, que a Barcelona tenia una empresa d'enderrocs i després de construcció, va ser un dels primers promotors de Cerdanya i va començar precisament a Llívia.

Autocars Rigola

Va ser un estiu d'aquells quan va conèixer **Salvador Rigola**, amb qui es casaria. Salvador era fill d'Alp de tota la vida, de *Ca la Mili*. *Ens vam conèixer ballant sardanes a la plaça Cabrinetty de Puigcerdà*, recorda Tere. *Em vaig casar amb 22 anys i ara ja n'hi porto 45 a Alp*, explica. Salvador Rigola era molt catalanista, un enamorat del seu poble d'on en va ser alcalde i un amant de la cultura popular. Va crear l'*Esbart Dansaire d'Alp* i ensenyava al jovent a ballar sardanes. Una persona compromesa que defensava amb energia les seves conviccions. Quan es van conèixer, Rigola tenia una empresa de construcció, però per circumstàncies diverses la va deixar i va emprendre un nou camí: va crear *Autocars Rigola*. El 1983 va comprar el primer autocar, *que ell sempre deia que era de tercera o quarta mà*, i va començar a treballar, a l'hivern amb la neu i després amb el transport escolar.

(Tere Junoy a casa seva, a Alp / FS)

Tere Junoy rememora, com si fos ara, el dia que el seu home li va dir seriosament: *m'han ofert una nova línia de transport escolar, si et treus el carnet comprarem un altre autocar i el podràs conduir tu. Jo en portaré un i tu portaràs l'altre, què me'n dius?* La Tere no s'ho va pensar gens, sempre li havia agradat el món de la conducció. Es va treure el carnet i així va ser com a trenta anys es va convertir en la primera dona conductora d'autocar de la Cerdanya, una dona en una feina d'homes.

Es va treure el carnet i així va ser com a trenta anys es va convertir en la primera dona conductora d'autocar de la Cerdanya, una dona en una feina d'homes.

El motor i la conducció li agradava des de joveneta. Recorda que el pare tenia un *Land Rover* que no li deixava tocar, deia que era massa gros perquè el portés una noia de divuit o dinou anys. No creu en absolut que la conducció de cotxes grossos sigui només cosa d'homes, *a força bruta jo no el mouré un autocar, però un home tampoc, eh!* (riu). Tere creu que no es tracta de força,

que a un autocar el que cal és prendre-li bé les mides i conèixer-lo. A més, els cotxes d'avui han millorat molt, tenen frens elèctrics, direccions assistides i es mouen amb un sol dit.

La dona de l'autocar

Els inicis de Tere Junoy com a conductora d'autocar van causar molta curiositat i sorpresa a Cerdanya, era una gran novetat veure una dona al volant d'un vehicle d'aquelles dimensions carregat de canalla. Tere recorda aquells primers anys baixant cap a les escoles, era una època de plena activitat de la construcció, *i quan els paletes em veien passar una vegada i una altra exclamaven des de l'obra estant: mira, la dona de l'autocar!*. Era la dona de l'autocar perquè, efectivament, no n'hi havia cap altra que en conduís.

Tere Junoy conduint l'autocar, la tardor de 2002/Arxiu Rigola-Junoy)

També explica, amb agraïment, que va tenir la gran sort de comptar amb la inestimable ajuda del seu sogre. *Jo, que tenia quatre fills, podia anar a conduir perquè ell era a casa*, afirma. A part de fer les escoles durant la setmana, els dissabtes i diumenges treballaven molt amb els equips dels clubs esportius. Feien desplaçaments cap a Andorra, però també cap a Blanes o cap a Lloret…

i passant sempre la collada de Tosses, collada amunt, collada avall, recorda rient. De viatges llargs en va fer alguns, però no masses *perquè havia de ser a casa amb els fills i era complicat marxar a fora una setmana sencera.* El que sí que havien fet en diverses ocasions era aprofitar els viatges amb la *Penya Barcelonista de Puigcerdà* per anar-hi junts amb el Salvador, ell de primer xòfer i ella d'acompanyant. *Passàvem uns dies extraordinaris tots dos, eren com les nostres vacances*, recorda amb nostàlgia.

Aquesta dona ens ha de portar?

En una ocasió, havien de portar un equip de bàsquet a un desplaçament i un pare, amb posat sever, va exclamar: *Aquesta dona ens ha de portar?* Va ser després, a la tornada, quan tot va anar la mar de bé, fins i tot el resultat del partit, que l'home del rampell masclista la va felicitar. El Salvador, el seu marit, tenia un caràcter obert que connectava fàcilment amb la canalla. Tere recorda que *després de tants trajectes escola amunt, escola avall, els nens i nenes ens cridaven amb simpatia "papa Rigola i mama Rigola".*

Han estat uns anys intensos de treball, però també de felicitat, ens confessa Tere. *He gaudit fent la meva feina tan bé com he sabut*, assegura. Simpàtica i vital, a ningú li ha passat per alt al llarg de tants anys, la professionalitat i el bon tracte de Tere Junoy amb els seus joves passatgers i les seves famílies. Amb el pas dels anys s'ha trobat mares i pares que havien anat a estudi amb el seu autocar i li deien: *"Ep, escolta, que ara portes el meu fill!"*

(Un dels primers vehicles d'Autocars Rigola/Arxiu Rigola-Junoy)

Uns 300 alumnes cerdans fan ús del transport escolar cada curs. Les rutes més freqüentades acostumen a ser la que va de Pi a Alp, la que va fins a les estacions de Masella i la Molina, i la que passa pel càmping de la Solana, Bellver i All. *Conec més la gent dels pobles que els de Puigcerdà mateix*, assegura Tere, *perquè els de Puigcerdà no feien transport i els dels pobles els anaves a buscar i els tornaves a casa cada dia.* Recorda molt la canalla de la línia de la ZER Batllia-Baridà (Montellà, Martinet, Lles, Prullans i Prats) i de l'anomenada de Cerdanya (Ger, Bolvir, Llívia), que un dia a la setmana es movien per anar a fer activitats.

El 1994, *Autocars Rigola* es va convertir en *Trans Cerdanya*, els fills han continuat a l'empresa i ara és Salvador Rigola Junoy qui passa al davant.

Amb el pas dels anys, el negoci familiar va anar creixent, van tenir més autocars i més xofers. El 1994, *Autocars Rigola* es va convertir en *Trans Cerdanya*, els fills han continuat a l'empresa, i ara és **Salvador Rigola Junoy** qui passa al davant. Les instal·lacions també han canviat, es troben al polígon de Puigcerdà on hi tenen un túnel de rentat per als vehicles. Però als inicis, quan només tenien dos autocars, Tere confessa que se n'havia fet un fart de netejar vidres i rentar capçals de roba dels seients, que estenia en filera a casa seva i causava expectació. *No sé pas què deuen tenir en aquesta casa?*, es preguntava en una ocasió, en veu alta, una dona de fora que passava pel carrer.

Tere confessa que se n'havia fet un fart de netejar vidres i rentar capçals de roba dels seients, que estenia en filera a casa seva

A part de continuar treballant per escoles i viatges de final de curs, actualment també treballen molt a través d'agències, fent viatges amb gent gran cap a diversos llocs d'Europa. *Ara mateix tenim un cotxe a la Selva Negra, nosaltres dels autocars sempre n'hem dit cotxes*, puntualitza. Tere rememora amb orgull el primer viatge que *Trans Cerdanya* va fer a Londres, van haver d'embarcar l'autocar a l'Eurotúnel. En aquella ocasió ella no hi va anar, però en va fer altres de molt especials, com quan, amb l'escola de Bellver, van visitar Poitiers i els castells del Loira i amb el grup de francès Mònaco i la Costa Blava. D'aquells primers anys de feina, també guarda un record molt entranyable dels dies passats amb un grup de Mallorca que van venir a Cerdanya a esquiar.

"Els anys m'han passat volant"

Tere diu que hi ha hagut temporades que ha treballat més intensament i altres no tant. *Quan el Salvador es va posar malalt vaig afluixar força per dedicar-li tota l'atenció, però després hi vaig tornar i encara em va anar bé per superar el seu traspàs*. Crear i pujar una empresa familiar del no-res és un repte i per això és molt gratificant veure que als fills els agrada aquesta feina, que té continuïtat, que mantenen l'activitat i la fan créixer. *La relació amb els conductors i el personal de la casa sempre ha estat molt bona i familiar, n'hi ha que hi porten molts anys*, explica. Aquesta és una feina amb uns horaris imprevisibles, depenen del trànsit, les caravanes i els incidents que puguin sorgir en un trajecte llarg, *per això és tan important un ambient de treball cordial*

i amable com una gran família. Amable i cordial com la mateixa Tere Junoy Patau, la primera dona conductora d'autocar de la Cerdanya i probablement del Pirineu.